

Forslag til forespørgselsdebat om, hvorvidt vi skal have selvstændighed i Grønland og for det grønlandske folk

(Partii Naleraq´s medlemmer af Inatsisartut)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser og Nordisk Samarbejde)

Naalakkersuisut takker for det fremsatte forslag til forespørgselsdebat.

Seks ud af syv partier i Inatsisartut ønsker et selvstændigt Grønland. Derfor mener Naalakkersuisut at omdrejningspunktet i forespørgselsdebatten ikke bør være om, man vil eller skal have selvstændighed. Det bør i stedet blive, hvordan Grønland kan opnå selvstændighed, hvad der skal til for at få denne status og at få planlagt og gennemført handlinger, som gør det muligt i praksis.

Et relevant udgangspunkt for denne debat kan findes i § 21 i selvstyreloven. Bestemmelsen fastslår, at beslutning om Grønlands selvstændighed træffes af det grønlandske folk. Det er derfor relevant at drøfte, på hvilket juridisk og økonomisk grundlag en sådan beslutning kan træffes.

Koalitionspartierne, som har indgået koalitionsaftalen "*Nunarput - i udvikling - med plads til alle*", har ønsket at fortsætte arbejdet med at realisere Inatsisartuts tidligere beslutning om nedsættelse af en forfatningskommission.

Naalakkersuisut har derfor nedsat den nye forfatningskommission. Kommissionens opgave er at udarbejde en betænkning indeholdende et forslag til en forfatning, der kan gælde for et kommende selvstændigt Grønland. Det vil være Inatsisartut, som efter afslutningen af kommissionsarbejdet tager stilling til betænkningens og lovforslagets videre behandling, herunder om forfatningsudkastet – eventuelt i en revideret form - skal til folkeafstemning samt omfang og karakteren af en folkelig debat af betænkning og forfatningsudkast. Det er således Naalakkersuisuts opfattelse, at der er igangsat de nødvendige forarbejder for det, som kan udgøre et solidt juridisk grundlag for et selvstændigt Grønland.

For så vidt angår det økonomiske grundlag har Naalakkersuisut bl.a. i Holdbarheds- og Vækstplanen samt i den vedtagne økonomiske politik udformet en vision om, at Grønland gradvist skal blive mere økonomisk selv bærende og et overordnet mål om på længere sigt at gøre sig uafhængig af bloktilskuddet fra staten.

Realiseringen af denne vision forudsætter først og fremmest, at der inden for uddannelsesområdet skabes endnu flere gunstige resultater; jo flere uddannede, desto lettere

vil det være at nå i mål og få skabt et økonomisk fundament for at frigøre os fra bloktilskuddet fra staten.

Derfor har Grønland brug for, at også de, som dygtiggør sig uden for landet, en dag kommer hjem, og giver en hånd med. Vi har samtidig brug for, at langt flere af en ungdomsårgang påbegynder og gennemfører en erhvervskompetencegivende uddannelse og efterfølgende finder stabil beskæftigelse. Allerede i dag må vi importere uforholdsmæssig megen arbejdskraft samtidig med, at mange unge lever af sociale overførsler. Øget selvstændighed kræver, at vi får alle med.

Realiseringen af denne vision forudsætter også en reduceret økonomisk vækst i den offentlige sektor og realvækst i den private sektor. En sådan udvikling vil samtidig kunne bidrage til at reducere vort samfunds nuværende økonomiske holdbarhedsproblemer og bidrage til at skabe et økonomisk råderum til at overtage nye områder fra staten.¹ Som det fremgår af Politisk-Økonomisk Beretning 2019 pågår der et arbejde med at udarbejde et prioriteringsgrundlag for yderligere overtagelser fra staten. Dette sker bl.a. på baggrund af ”Redegørelse om hjemtagelse af sagsområder”, som blev omdelt under EM2018. Det er Naalakkersuisuts forventning, at et konsolideret prioriteringsgrundlag kan danne grundlag for overtagelse af yderligere sagsområder i takt med, at der kan skabes et økonomisk råderum herfor. I sidste ende er udfordringen, at finde et økonomisk råderum til både de allerede overtagne sagsområder, som i dag delvis finansieres via det i selvstyreloven fastsatte årlige tilskud, samt til de områder, som ikke er overtaget fra staten endnu.

Det er ingen simpel opgave at realisere målene om økonomisk vækst, da det kræver en positiv og styret samt ikke mindst koordineret udvikling inden for alle nøglesektorer. Det er dog heller ikke forventningen, at visionen kan indfris fra det ene år til det andet, men gennem fælles indsats og et langt sejt træk. I realiteten må vi gradvis bevæge os i den ønskede retning med afsæt i nogle fælles sigtelinjer på en række centrale områder i samfundet og prioritere på baggrund deraf. Det gælder i forhold til at skabe synlige resultater på uddannelses-, arbejdsmarkeds-, erhvervs- og socialområdet samt prioritering af økonomisk bæredygtige investeringer på blandt andet bolig- og infrastrukturområdet.

En af de erhvervssektorer, der er forhåbninger til, at vil kunne bidrage til et mere økonomisk selv bærent Grønland, er råstofsektoren. Da råstofområdet blev overtaget den 1. januar 2010 blev der derfor indført bestemmelser, der skal sikre, at Grønland får et så stort som muligt samfundsøkonomisk afkast fra eksempelvis mineprojekter. Dette i form af arbejdspladser, kontrakter til grønlandske virksomheder, og ved at sikre at så stor en del af mineprojekternes værdikæde som muligt foregår i Grønland. I dag bidrager råstofsektoren relativt beskedent i forhold til eksempelvis fiskeriet, men forhåbentlig ændrer det sig i de kommende år ved åbning af flere miner.

Naalakkersuisut ønsker generelt, at dette arbejde også tilrettelægges i forhold til FN's såkaldte SDG-verdensmål. FN har udarbejdet 17 overordnede verdensmål, som kan være

¹ I henhold til Selvstyreloven er de sagsområder, der endnu ikke er overtaget fra staten inddelt i to lister. Liste I, som er de områder som kan overgå til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret. Sagsområder, der fremgår af liste II, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret efter forhandling med rigsmyndighederne.

retningsgivende for en bæredygtig udvikling. Disse verdensmål suppleres af 169 delmål og 232 indikatorer.² Nogle af disse delmål og indikatorer er dog ikke relevante for os her i landet, hvorfor der også foreligger en opgave med at udvikle relevante indikatorer, såkaldte KPI-er, (Key Performance Indicator) der kan anvendes som målepunkter for vores indsatser her i landet. Dette arbejde er igangsat og det forventes at fortsætte og blive styrket i de kommende år.

Det er vigtigt, at reformer og indsatser indenfor de forskellige sektorer og områder har langsigtede og bæredygtige mål. Vi skal sikre en tværgående koordinering, brug af evidensbaserede indsatser og jævnlig evaluering inden for alle væsentlige sektorer i samfundet for at sikre en bæredygtig udvikling og en selv bærende økonomi, hvor der er økonomisk råderum for overtagelse af ansvarsområder.

Naalakkersuisut ser i denne forbindelse gerne, at Inatsisartut i denne debat mere overordnet også inddrager sammenhængen mellem rettigheder og pligter. Principielt modsvarer enhver rettighed af en forpligtelse. Vores udnyttelse af retten til selvstændighed modsvarer således af en forpligtelse til, at vi individuelt såvel som et samlet folk leverer den indsats, som er nødvendig, for at et selvstændigt land kan opretholde en holdbar udvikling og økonomi. Vi skal erkende, at den udvikling, vi ønsker os, ikke kommer af sig selv. Vi må samtidig påtage os yderligere forpligtelser.

Det er Naalakkersuisuts tro, at den folkelige vilje til at påtage sig ansvaret for at bære et selvstændigt Grønland allerede findes, og at denne vilje vil vokse sig stærkere i takt med udviklingen af vores land.

Med disse bemærkninger ser Naalakkersuisut frem til forespørgselsdebatten.

² <https://www.verdensmaalene.dk/fakta/verdensmaalene>